

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

**«ВСТУП УКРАЇНИ, РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ТА ГРУЗІЇ ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:**

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»

Збірник матеріалів Міжнародного круглого столу

(м. Одеса, 5 березня 2024)

2024

УДК 341.174 (477+478+479.22)(049.2)

Друкується за наказом виконуючого обов'язки ректора Національного університету «Одеська юридична академія» М. Р. Аракеляна (наказ № 503-44 від 04 березня 2024 року).

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С. В.**

Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – завідувач кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», доктор юридичних наук, професор.

Фасій Богдан Володимирович – декан факультету судового та міжнародного права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук, доцент.

Дронов Владислав Юрійович – доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидат юридичних наук.

Гриб Анна Миколаївна – доцентка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА», кандидатка юридичних наук.

Жакун Маргарита Юріївна – аспірантка кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, місто Одеса, 65009, Фонтанська дорога, 23.

Тел. +38 (048) 719 86 85

Вступ України, Республіки Молдова та Грузії до Європейського Союзу: сучасні виклики. *Міжнародний круглий стіл. 05 березня 2024 року, м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2023. 130 с.*

© НУ «Одеська юридична академія»

Джевага-Третьякова Світлана

Нове законодавство ЄС щодо боротьби з відмиванням коштів: виклики та перспективи.....110

Бурдюжа Олександр

Місце інституту «гуманітарна допомога» в структурі міжнародного права.....114

Бондарюк Ольга

Законодавче регулювання проблематики з викрадення дітей в країнах Європейського Союзу.....119

Іванець Микита

Проблемні питання гармонізації національного правового регулювання інвестиційної діяльності в сфері міжнародних стандартів.....124

Кухоцька Аліна

До питання реалізації положень розумних строків досудового розслідування в межах євроінтеграції.....127

ДЖЕВАГА-ТРЕТЬЯКОВА СВІТЛАНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірантка кафедри міжнародного та європейського права*

**НОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЄС ЩОДО БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ
КОШТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Сучасний розвиток міжнародно-правового регулювання боротьби з відмиванням коштів характеризується глобалізацією та формуванням єдиного світового правопорядку, спрямованого на створення всеохоплюючого правового режиму. Помітний крок в напрямку формування такого правопорядку в Європі був зроблений напочатку 2024 року, коли Європейська Рада та Європейський Парламент досягнули попередньої угоди щодо необхідності формування нового пакету законодавства, спрямованого на захист громадян ЄС та фінансової системи ЄС від загроз, що несе відмивання коштів та фінансування тероризму. Ця домовленість є частиною нової системи боротьби з відмиванням коштів ЄС, що формується, яка спрямована на покращення здатності національних правових систем реагувати на відмивання коштів та фінансування тероризму та посиленню їхньої співпраці між собою. За словами міністра фінансів Бельгії В. ван Петергема, нова система повинна «знищити простір для шахраїв, організованих злочинних груп та терористів, в якому вони могли б узаконити свої прибутки через фінансову систему» [1].

В рамках нового пакету планується узагальнити всі правила для приватного сектору в новому регламенті та ухвалити директиву, що буде стосуватися організації інституційної системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму на національному рівні в державах-учасниках. Попередньо планується укладання тимчасової угоди з регулювання боротьби з відмиванням коштів, яка має остаточно гармонізувати відповідні правила в ЄС, подолавши прогалини в праві, якими користалися злочинці для відмивання незаконних доходів або для фінансування тероризму через фінансову систему. Угода має стати першим кроком в покращенні організації національних систем боротьби з відмиванням коштів. Відповідно до наданих Комісією пропозицій, серед іншого угода має слугувати подолання трьох першочергових проблем національних правових систем, а саме відсутності ясних та послідовних правил, непослідовного нагляду на внутрішніх ринках та недостатньої координації та обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки [2].

Регламент, що розробляється, спрямований, в першу чергу, на зобов'язаних суб'єктів, таких як фінансові інституції, банки, агенції з

нерухомості, юридичних осіб, що надають послуги з управління активами, казино та торгові підприємства, що відіграють ключову роль в залученні коштів до економіки, а отже і боротьбі з відмиванням коштів та фінансовим тероризмом, оскільки саме такі юридичні особи мають найкраще становище для виявлення підозрілої діяльності. Попередньою угодою список зобов'язаних суб'єктів розширюється на сектор, пов'язаний з операціями з криптовалютою. Нею передбачається обов'язок для таких суб'єктів здійснювати перевірку своїх клієнтів, тобто перевіряти факти та інформацію про таких клієнтів та повідомляти про підозрілу діяльність. Таке зобов'язання існуватиме для операцій з криптовалютою на суму в одну тисячу євро та більше. Також додаються заходи, спрямовані на пом'якшення ризиків, пов'язаних з користуванням онлайн гаманцями [1].

Інші сектори, на які поширюватиметься обов'язок проводити перевірку та повідомляти про можливі порушення включатимуть продавців товарів розкоші, таких як дорогоцінні метали та каміння, ювелірні вироби, коштовні годинники, розкішні автомобілі, літаки та яхти, а також культурні цінності (наприклад, вироби мистецтва). Прикметні положення попередньої угоди щодо того, що футбольний сектор створює високі ризики, через що до списку зобов'язаних суб'єктів будуть включені також професійні футбольні клуби та футбольні агенти. Однак, враховуючи різність законодавств держав-учасниць щодо регулювання такого сектору, регулювання тут планується більш гнучким та таким, що дозволить державам виключати окремих суб'єктів зі списків, якщо буде визнано, що вони створюють лише низькі ризики. Також, для футбольних клубів та агентів передбачений перехідний період у п'ять років, в той час як для всіх інших суб'єктів він визначений у три роки [3].

Пропозиції Ради та Парламенту включають положення щодо розширеної юридичної експертизи для транскордонних фінансових операцій, особливо з залученням юридичних осіб, що надають послуги, пов'язані з використанням криптовалюти. Рада та парламент погодилися, що кредитні та фінансові інституції будуть здійснювати розширену юридичну експертизу в разі проведення великих фінансових транзакцій, а відсутність такої експертизи буде розглядатися як обставина, що обтяжує покарання в разі скоєння злочину. Серед іншого, планується підтвердження граничного ліміту у 10 тисяч євро для готівкових фінансових операцій, причому держави-члени мають право зменшити (але не збільшити) цей ліміт на своїй території. Крім цього, відповідно до попередньої угоди, зобов'язані суб'єкти будуть зобов'язані перевіряти та ідентифікувати особу, яка проводить часті фінансові транзакції в готівці на суми від 3 до 10 тисяч євро [4].

Тією ж угодою планується гармонізація правил довірчого управління та робота над тим, щоб зробити ці правила більш прозорими. Угодою роз'яснюється, що довірче управління складається з двох елементів – власності та контролю – обидва з яких підлягають аналізу з метою визначення всіх власників відповідної юридичної особи, в тому числі, поза межами ЄС в разі, якщо не менше 25% відповідної власності знаходиться чи зареєстровано в ЄС. З цим пов'язані правила щодо «багатошарових» структур власності та управління. Угодою передбачається реєстрація довірчого управління всіх зовнішніх (по відношенню до Союзу) юридичних осіб, що володіють нерухомістю, та які набули власність чи права управління цією нерухомістю в період між 2014 та 2024 роками [5].

Нарешті, тимчасовою угодою передбачається покласти на зобов'язані суб'єкти зобов'язання з перевірки окремих фінансових транзакцій та ділових стосунків, що пов'язані з країнами з високим ризиком, тобто країнами, чії національні системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму мають настільки значні недоліки, що вони можуть становити загрозу для єдності внутрішнього ринку ЄС. Планується проведення оцінки ризиків на підставі списків, що надає FATF як установа, яка задає стандарти в боротьбі з відмиванням коштів [6]. Більше того, високий рівень ризиків може розглядатися як такий, що виправдовує застосування додаткових спеціальних заходів ЄС або національних контрзаходів як зобов'язаними суб'єктами, так і державами-учасниками [7].

Проект тимчасової угоди та пов'язаних з нею документів станом на початок 2024 року перебувають в стадії фіналізації, після чого будуть надані для ознайомлення представникам держав-учасниць, а також постійним представникам Комісії та Парламенту. В разі їхнього схвалення, Рада та Парламент зможуть перейти до процедури формального затвердження відповідних документів до кінця 2024 року [8]. Таким чином, до кінця цього року планується створення в ЄС всеохоплюючого правового режиму боротьби з відмиванням коштів, що може послугувати зразком для інших регіональних домовленостей та чий досвід, як уявляється, стане у пригоді при формуванні глобальної системи боротьби з відмиванням коштів.

Література

1. Council of the European Union. Anti-money laundering: Council and Parliament strike deal on stricter rules. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/01/18/anti-money-laundering-council-and-parliament-strike-deal-on-stricter-rules> (дата звернення: 03.02.2024).

2. Commission Staff Working Document. Executive Summary of the Impact Assessment accompanying the Anti-money laundering package. Brussels, 20.7.2021 SWD(2021) 191 final. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10289-2021-ADD-3/en/pdf> (дата звернення: 03.02.2024).

3. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing COM/2021/420 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0420> (дата звернення: 03.02.2024).

4. Snijder-Kupiers B. et al. Anti-Money Laundering : Council and Parliament Agree on Stricter Rules in EU. URL: <https://www.debrauw.com/articles/anti-money-laundering-european-council-and-parliament-agree-on-stricter-rules> (дата звернення: 03.02.2024).

5. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the mechanisms to be put in place by the Member States for the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing and repealing Directive (EU) 2015/849 COM/2021/423 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0423> (дата звернення: 10.02.2024).

6. FATF. Jurisdictions under Increased Monitoring - 24 February 2023. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-february-2023.html> (дата звернення: 03.02.2024).

7. Snijder-Kuipers B. et al. New European Legislation on Anti-Money Laundering. *Financial and Capital Markets*, 2023, № 4. P. 24-25.

8. Council of the European Union. Anti-money laundering: Provisional agreement reached on transparency of crypto asset transfers. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/29/anti-money-laundering-provisional-agreement-reached-on-transparency-of-crypto-asset-transfers> (дата звернення: 03.02.2024).